

مجله

دانشکده ادبیات^{۷۷}

شماره ۳ سال نهم

فروردین ماه

۱۳۴۱

بیاد مرحوم فاضل تونی

در بهمن ماه سال گذشته (۱۳۴۹) یکی از برترین و دانشمندترین استادان عزیز و ارجمند دانشگاه محمد حسین فاضل تونی بدرود حیات گفت و بر ضایعات جبران ناپذیر حوزه علمی ایران و بخصوص دانشکده ادبیات تهران، یعنی بر فقدان استادان بزرگوار و امثال مرحومان دهخدا، محمد فروینی، عباس اقبال آشتیانی، رشید یاسمی، ملک الشعرای بهار، احمد بهمنیار، دکتر هوشیار شیرازی، فاطمه سیاح، ... ضایعه ای تازه افزود.

اگر دانشکده ادبیات تهران در سالهای معدود عمر خود (که در برابر دانشگاههای مهم دنیا بس کوتاه است) در حفظ میراث تمدن ادبی ایران توفیقی یافته و راهی برای آشنایی با ادب و فضیلت و فرهنگ غربی در پیش پای جوانان این کشور گشوده است و تا حدود امکان در هدفهای متعالی خویش که بسط و توسعه فرهنگ و ادب ایران و شرق و آشنا ساختن جوانان و ادب پژوهان این آب و خاک به آثار بدیع و دانشین ادب دنیا باشد، توفیق حاصل کرده و شخصیتی در خور در اجتماع ایران باز یافته است، همراهمرهون و مدیون کوشش و فداکاری و پشتکار و هم چنین معلومات و فهم و بینش و سعه صدر چنین استادانی باید دانست که با منتهای بزرگواری و بزرگ منشی در عین آزادی و خرسندی و حتی ماهی با تنگدستی ولی بی نوازی معنوی، آنچه در منجینه خاطر داشتند، در طبق اخلاص نهادند و به جوانان برومند ادب پژوهان هدیت کردند.

متأسفانه جبران ضایعه‌ای که از فوت و فقدان این وجودهای عزیز برای دانشکده ادبیات حاصل میشود بس مشکل و حتی ناممکن است
قرنها باید که تا از لطف حق پیدا شود

بایزیدی در خراسان یا اویسی در قرن

سایها باید که تا بک سنگ اصلی ز آفتاب

لعل سرود در بدخشان یا عقیق اندر یمن

سال پیش ، این امکان بدست نیامد که چنانچه در خور است .
از طرف دانشکده ادبیات ، در تجلیل و بزرگداشت استاد فاضل توانی .
بس از مرگ او . بصورتی بسندیده و لایق مجالسی فراهم شود .
اینک که یکسال از مرگ آن فقید سعیده میگذرد ، این شماره از مجله
دانشکده ادبیات بپاس آن استاد بزرگ و برای تعظیم و تکریم از مقام علمی
و اخلاقی او . اختصاص داده میشود .
از خداوند درخواست داریم که روح پرفروغ آن عالم ربانی را
قرین رحمت فرماید .

چند سطر از زندگی

استاد فقید مرحوم محمد سعید فاضل تونی

* ولادت آن مرحوم در سال ۱۲۵۷ شمسی (برطبق شناسنامه وی) در تون اتفاق افتاد.

* در ۱۳۳۳ قمری در مدرسه علوم سیاسی و دارالفنون بتدریس عربی و فقه و منطق پرداخت.

* در ۲۳ مهرماه ۱۳۱۲ بموجب ابلاغ شماره ۵۹۷۲ وزارت فرهنگ، افتخاراً بسمت معلمی ادبیات عربی دارالمعلمین عالی منصوب گشت.

* از اول فروردین ماه ۱۳۱۳ ماهیانه مبلغ یک هزار ریال حقوق رتبه و پنجاه ریال حق التدریس جهت آن مرحوم تعیین شد.

* از اول مهر ۱۳۱۳ تدریس زبان و ادبیات عربی و فلسفه قدیم در دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی بعهده ایشان محول آمد.

* در تاریخ ۱۴ اردیبهشت ۱۳۱۵ طبق قانون اساسی دانشگاه به مقام درجه یک استادی نایل گردید.

* از تاریخ ۱۲/۸/۱۳۲۱ علاوه بر ساعات تدریس در دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی بسمت استاد دانشکده معقول و منقول انتصاب یافت.

* در تاریخ ۵/۲/۱۳۳۳ بعلت اینکه سن ایشان از هفتاد و پنج تجاوز کرده بود، به بازنشستگی نایل آمد.

* در تاریخ ۹/۳/۱۳۳۶ با استناد ماده اول قانون مربوط به اجازة اعاده بخدمت سه نفر از استادان بازنشسته دانشگاه منصوب هشتم اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ ، مجدداً بخدمت رسمی دعوت و بسمت استاد دانشکده ادبیات منصوب شد .

* از تاریخ اول آبانماه ۱۳۳۷ بعنت اینکه سن آن مرحوم از هشتادسال تجاوز کرده بود مجدداً باز نشسته شد .
* در تاریخ ۱۳ بهمن ماه ۱۳۳۹ در منزل شخصی خود واقع در محله عودلان ، خیابان ماشین ، کوچه حمام نواب (حدود سرچشمه) بدرود حیات گفت . ۱ .

۱ برای شرح حال مفصل و تحصیلات و آثار آن مرحوم رجوع فرمائید به مقاله آقای خوانساری معلم دانشکده ادبیات ، که در همین شماره درج شده است .

آثار مرحوم فاضل

- ۱- جزوه صرف (از انتشارات مؤسسه وعظ وخطابه)
- ۲- تعلیقه برشرح فصوص
- ۳- منتخب قرآن ونهج البلاغه
- ۴- صرف ونحو وقرائت عربی
- ۵- منتخب کلیلله ودمنه وابن خلکان
- ۶- ترجمه فن سماع طبیعی از کتاب شفا بهمکاری مرحوم فروغی (۱)
- ۷- جزوه منطق
- ۸- حکمت طبیعی
- ۹- الهیات

۱- مرحوم محمد علی فروغی ، خود در مقدمه ترجمه فن سماع ، اشاره در باب همکاری مرحوم فاضل با ایشان چنین نوشته اند : البته بتنهائی جرأت اقدام بچنین امری نمیگردد و اگر دوستان دانشمند تشجیع نمیفرمودند ، این جسارت نداشتم مخصوصاً استاد ارجمند جامع معقول و منقول آقا شیخ محمد حسین معروف به فاضل تونی مرا باین کار تشویق بلیغ فرمودند و از همه جهت چه در تصحیح اصل کتاب و چه در ترجمه و توضیح مشکلات از هیچگونه مساعدت دریغ ننمودند چنانکه من سیاسگزاری نتوانم کرد جز آنکه آن دانشمند از راه عشق به معرفت و خدمت بعلم و حکمت آنچه کرد بی مضایقه و منت بود و از اینرو من دل پیدا کردم و دست بکار بردم . (از مقدمه مرحوم فروغی بر فن سماعی طبیعی)

رونوشت

اجازہ نامہ آیۃ اللہ مرحوم آقای سید ابوالحسن اصفہانی

درباب مرحوم فاضل تونی

بسم اللہ الرحمن الرحیم ، مخفی مباد ، جناب
مستطاب علم الاعلام ابوالفضائل و الفواضل آقای
میرزا محمد حسین فاضل تونی دام فضله ، کہ از
افاضل مدرسین معقولند ، از جانب احقر مآذون و
مجازند در تدریس و افاضات علمیه .

حرّره الاحقر ابوالحسن الموسوی الاصفہانی
(محل مهر)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی